

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี

เพชร สাত্র์เงิน¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามจำนวน 392 ชุด และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ประชาชนขาดจิตสำนึกสาธารณะในการมีส่วนร่วม ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนา กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความยืดหยุ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน งบประมาณและทรัพยากร ไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนทุกโครงการในแผนพัฒนา และขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมสาธารณะ การวางแผนพัฒนา การดำเนินการ การประเมินผล

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
89/454 หมู่ที่ 9 ถนนพหลโยธิน ตำบลท่าแค อำเภอเมืองลพบุรีจังหวัดลพบุรี15160
email: Pachara_army@hotmail.com

Public Participation on Development Planning of Thakhae Sub-district Administration Organization, Lopburi Province

Pachara Sartngern¹

Abstract

This research aimed to study public participation on development planning, participation problems, and means to enhance participation. The data were collected by questionnaires and in-depth interviews. The research found that the level of public participation on development planning was at the moderate level. Major problems in public participation were lack of public mind in participation, and lack of knowledge and understanding about local development plan. Moreover, laws and regulations were not responsive to the needs of people, budget and resources were insufficient for supporting projects on the development plan, and public relations was not effective.

Keywords: Decision-making, public participation, development planning, operating, evaluation

¹Lecturer, Public Administration, B.P.A. Stamford International University
89/454 Moo 9, Phahonyothin Road, Tambol Thakhae, Muang District, Lopburi 15160
email: Pachara_army@hotmail.com

บทนำ

การวางแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สามารถแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วม ที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายองค์การบริหารส่วนตำบล และมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ตั้งแต่การรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไรอย่างใด รวมทั้งการตรวจสอบการประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาชนมีสิทธิและอำนาจในการถอดถอนผู้บริหาร หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ หากเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหาย ล้มเหลว หรือมีพฤติกรรมเสื่อมเสีย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยศึกษาเฉพาะกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่มากที่สุด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงนั้น จะส่งผลต่อกระบวนการวางแผน

พัฒนาที่มีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี

นิยามศัพท์

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี ใน 4 ด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยการ ทอ ด แบบ ส อ บ ถ า ม (Questionnaire) แก่ตัวแทนประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี ซึ่งมีประชากรรวม 14,929 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี, 2560) โดยผู้วิจัยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรคำนวณของยามาเน (Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 392 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้วิธีเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้มีลักษณะตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการ และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างเที่ยงตรงและมีคุณภาพ ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาการศึกษา โดยกำหนดจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งสิ้น 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล และใช้มาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5

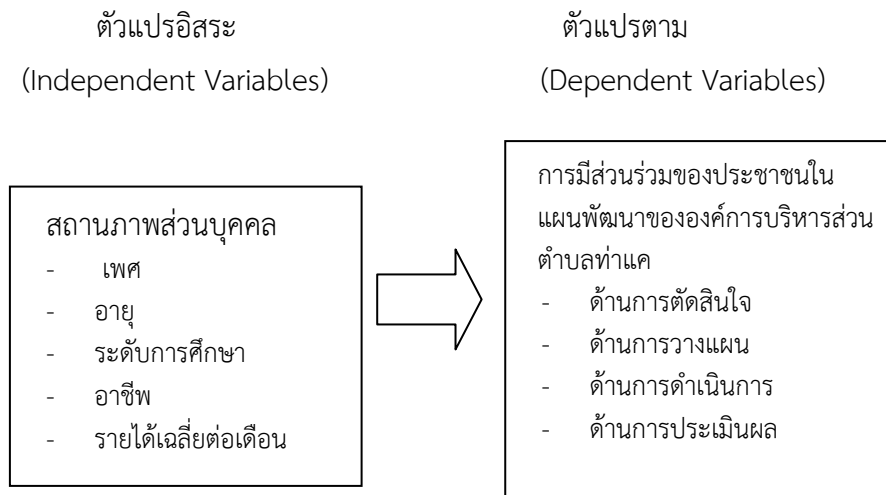
ระดับ คือ 5-4-3-2-1 ซึ่งหมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นการใช้คำถามปลายเปิดที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถออกความเห็นได้อย่างเปิดกว้าง โดยผู้วิจัยจะใช้คำถามที่ถูกรวบรวมไว้ล่วงหน้าในการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงปริมาณได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล โดยมี

ตัวชี้วัดต่าง ๆ ของแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง และขาดการประสานงานที่ดีระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ

การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารกับประชาชน ยังไม่มีประสิทธิภาพดีพอ นอกจากนั้น ประชาชน อาจขาดจิตสำนึกที่ดีในการเป็นส่วนหนึ่งของการ พัฒนาพื้นที่ จึงไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมใน ความรับผิดชอบใด ๆ ประกอบกับกระบวนการ จัดทำแผนพัฒนามีหลายขั้นตอนและซับซ้อน จึง ทำให้ประชาชนรู้สึกเบื่อหน่าย และเข้ามามีส่วน ร่วมในทุกขั้นตอนของแผน ในระดับปานกลาง เท่านั้น ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อหา ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของ ประชาชนกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลทั้งด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมใน แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยในด้านใดด้านหนึ่ง โดยประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมใน แผนพัฒนาฯ แตกต่างกัน ทั้งด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการ วางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในดำเนินการ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วน ประชาชนที่มีเพศต่างกัน จะมีส่วนร่วมแตกต่างกันในด้านการวางแผน และด้านการประเมินผล

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน แผนพัฒนา มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาด้าน จิตสำนึกสาธารณะ ประชาชนยังขาดจิตสำนึกที่ดี ในการมีส่วนร่วม ไม่ตระหนักถึงการเป็นหุ้นส่วน ของการพัฒนาพื้นที่ และไม่คอยให้ความร่วมมือ ในการประชาคม ทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับ ตำบล จะมาประชาคมก็เพียงส่วนน้อย โดย บางส่วนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนไม่ยอมให้ ความร่วมมือ เนื่องจากไม่ชอบโครงการที่ ดำเนินการอยู่ หรือโครงการไม่มีความสอดคล้อง

กับค่านิยมของตน จึงนำไปสู่การเพิกเฉยไม่ ปฏิบัติตาม หรือเลือกปฏิบัติเฉพาะส่วนที่ให้ผล ประโยชน์กับตน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ บริหารส่วนตำบล 2) ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับ แผนพัฒนา ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการของแผนพัฒนา ทั้งแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และ แผนการดำเนินงาน ทำให้ไม่ตระหนักถึง ความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม และไม่มีเตรียมข้อมูลสำคัญที่จะนำเสนอใน การทำประชาคม อีกทั้งมองว่าเป็นความ รับผิดชอบโดยตรงขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมใน แผนพัฒนานั้น 3) ปัญหาด้านกฎหมายและ ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ระเบียบที่กำกับวิธี ปฏิบัติงานในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนยัง ไม่เปิดกว้าง ไม่มีความยืดหยุ่นที่สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มี ส่วนร่วมโดยตรง มีเพียงผู้แทนประชาคมท้องถิ่น ไม่ก็คนที่ได้รับคัดเลือก ให้เป็นกรรมการที่ เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนา ทำให้ประชาชนมองไม่ เห็นความสำคัญในบทบาทของตน และขาดความ สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบล 4) ปัญหาด้านงบประมาณและ ทรัพยากร งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่ เพียงพอต่อการสนับสนุนทุกโครงการใน แผนพัฒนา โดยเมื่อแบ่งจ่ายงบประมาณแล้ว สามารถสนับสนุนชุมชน/หมู่บ้านได้เพียงหนึ่ง หรือสองโครงการเท่านั้น ทำให้ประชาชนมองว่า จะเข้ามาหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วม ผลลัพธ์ของ การดำเนินโครงการก็ไม่เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด นอกจากนั้น บุคลากรที่ใช้ในการดำเนินการมีไม่ เพียงพอ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่มี

ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งไม่เป็นไปตามความต้องการของชุมชนหรือหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมน้อย 5) ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ในการสร้างแรงจูงใจและสร้างจิตสำนึกของการมีส่วนร่วม อีกทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ไม่มีความต่อเนื่อง และขาดความชัดเจนในรายละเอียดของการดำเนินการต่าง ๆ โดยเฉพาะการให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา ทั้งแนวคิด กระบวนการ ขั้นตอน และหลักคิดสำคัญของการทำแผนชุมชน ซึ่งจะเป็นแกนกลางในการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้ประชาชนมองไม่เห็นความสำคัญในบทบาทของตน จึงขาดความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

อภิปรายผล

1. ประเด็นระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนปะติ (2559) ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีวงษา (2557) ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ น้อยปลูก (2557) ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ส่วนประเด็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัยนั้น พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ปญญาธโร (2557) ว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมเฉพาะด้านการวางแผน และด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นนปะติ (2559)

2. ประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา ซึ่งมี 5 ด้าน คือ

1) ปัญหาด้านจิตสำนึกสาธารณะ พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิละม้าย (2558) ว่า ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ประชาชนไม่มีจิตสำนึกที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากต่างมีภารกิจที่ต้องทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว และมองว่าการไปมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลและตรวจสอบ การทำงานของคณะผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการเสียเวลา หรืออาจเป็นอันตรายต่อตัวเองและครอบครัว ทั้งนี้สอดคล้องกับเกตุชานา (2554) ว่า ถ้าคนในสังคมขาดจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว และองค์กรแล้ว ยังมีผลกระทบต่อชุมชนระดับประเทศด้วย ทำให้ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา และยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง เนื่องจากคนในชุมชนมองปัญหาของตนเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสา นำพาการพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์สิน เสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากคนอื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ลากจิต (2550) ว่า สาเหตุที่คนตัดสินใจไม่เข้ามามีส่วนร่วมนั้น อยู่ที่ปัจจัยด้านบุคคล เช่น การศึกษา ความรู้ทักษะ ประสบการณ์ และความคิดหรือปม (Stigmatizations) ของประชาชนที่คิดว่าตัวเองไม่สำคัญ หรือไม่ใช่นักที่ เป็นหน้าที่ของรัฐ รวมถึงความไม่พร้อมของประชาชนในเรื่องการไม่มีเวลา การเงิน เศรษฐกิจ การขาดโอกาส ประกอบอาชีพ และขาดจิตสาธารณะ

2) ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนา พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ แดงนุ้ย (2551) ว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา ได้แก่ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องแผนพัฒนา โดยเฉพาะไม่ค่อยทราบหัวข้อในการพัฒนาด้านต่าง ๆ อีกทั้งขาดผู้เชี่ยวชาญในการวางแผน ทำให้ในการวางแผนบางครั้งไม่ค่อยได้รายละเอียดมากนัก และประชามก็ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการวางแผนในโครงการดังกล่าว อีกทั้งแผนพัฒนานั้นมักจัดทำมาก่อนแล้วโดยทีมงานขององค์กร ประชาชนเพียงมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพิ่มเติมเท่านั้น ชุมชนจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญในการทำตามนั้น นอกจากนี้ ในการติดตามประเมินผลโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ประชาชนไม่ทราบถึงที่มาที่ไปของโครงการ/กิจกรรม ทำให้ไม่สามารถติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลได้ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปญญารโธ (2557) ว่า ประชาชนไม่เข้าใจในรายละเอียดแต่ละด้านของการจัดทำแผน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ซึ่งควรจัดการฝึกอบรมประชาชน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

3) ปัญหาด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลากจิต (2550) ว่า แม้ในระเบียบและพระราชบัญญัติได้กำหนดไว้ว่า ให้มีตัวแทนประชาชนหรือผู้แทนชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา มีประชาคมหมู่บ้าน และประชาคมตำบล ร่วมแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบการทำงานก็ตาม แต่ในความเป็นจริงที่ทำได้มากที่สุด คือ การร่วมประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งกระบวนการขั้นตอนอื่น ๆ ส่วนใหญ่ทำได้น้อย เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง ติดประกาศเฉพาะบางเรื่อง หรือไม่ได้แจ้งให้ทราบเท่าที่ควร ประการต่อมา ในการจัดทำ

ข้อบัญญัติ องค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติได้กำหนดเกณฑ์ในการเข้าร่วมค่อนข้างสูงมาก เช่น การร่วมเสนอชื่อเพื่อจัดทำข้อบัญญัติ ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ได้น้อย และส่วนใหญ่ที่จะร่วมได้ก็เป็นเรื่องการรับรู้รับทราบ นอกจากนั้นระเบียบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายฯ ได้กำหนดให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบด้านงบประมาณ ดังนั้นในกระบวนการนี้จึงเป็นในส่วนของผู้บริหารที่ดำเนินการจัดทำงบประมาณเพื่อนำเสนอสภาพิจารณา และโดยส่วนใหญ่แล้วไม่สามารถนำแผนงานมาจัดทำงบประมาณได้ทั้งหมด ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากนโยบายของผู้บริหารเองที่คิดแทนประชาชน ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญญา (2553) ว่า เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิสระ ไม่ผูกพันกับระเบียบของทางราชการมากเกินไป การปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการหรือหน่วยงาน จะต้องมีความยืดหยุ่นพอสมควร ซึ่งในบางครั้งจะพบว่าปัญหาที่ไม่ซับซ้อนแต่ไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากขาดความเชื่อมโยงระหว่างการบริหารราชการกับการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนับได้ว่ายังประสบปัญหาอยู่มาก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การมีส่วนร่วมยังเป็นนามธรรมที่บัญญัติไว้ในระเบียบ กฎหมาย หรือการบัญญัติไว้ในเชิงโครงสร้าง มากกว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกิดจากพลังที่แท้จริงของพลเมือง (ชอบยศ, 2554)

4) ปัญหาด้านงบประมาณและทรัพยากร พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชอบยศ (2554) ว่า ผลการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล ในการนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติเชิงปริมาณไม่ได้ตามแผนที่ควร เนื่องจากงบประมาณที่จะใช้ดำเนินการมีไม่เพียงพอตามขนาดของภารกิจที่ต้องทำ ประกอบกับมีโครงการ/

แผนงาน/กิจกรรมของหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาขอรับการอุดหนุนเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการนำแผนมาปฏิบัติเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งประชาชนมองว่าเทศบาลตำบลสามารถจัดสรรงบประมาณอุดหนุนกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำซากและประชาชนได้รับความเดือดร้อน กลับไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือมีการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น ทำให้ประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม 5) ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุชานา (2554) ว่า ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการการมีส่วนร่วม คือ การประชาสัมพันธ์ที่ขาดเนื้อหาชัดเจน และไม่ได้ให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจมากนัก จึงทำให้ประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปญญาโร (2557) ว่า การจัดประชาสัมพันธ์บอกข่าวสารเพื่อเชิญชวนให้มาร่วมประชาคมเสนอความคิด และตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีน้อย และประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในบางจุดของเสียงตามสาย ทำให้ประชาชนไม่ได้รับข่าวสารข้อมูลการจัดทำแผนพัฒนาเท่าที่ควร อีกทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ว่าจะทำอะไร อย่างไร ส่งผลให้ประชาชนมาประชาคมไม่มากเท่าที่ควร มีเพียงส่วนน้อยที่ให้ความร่วมมือ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรไทย (2546) ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของชุมชน ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารจากภายนอก การเข้าถึงระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ ดิละม้าย (2558) ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีและใช้สื่อต่าง ๆ ในการ

ประชาสัมพันธ์เข้าถึงประชาชน เช่น เคเบิลทีวี ท้องถิ่น หรือการใช้วิทยุเสียงตามสาย เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของการมีส่วนร่วม ในการกำกับดูแลและตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระตุ้นให้ประชาชนสนใจมีส่วนร่วมในกิจการของท้องถิ่น

3. ประเด็นแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา ซึ่งมี 5 ประการ ดังนี้ 1) ด้านจิตสำนึกสาธารณะ พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูงทอง (2555) ว่า ควรณรงค์สร้างจิตสำนึกประชาชนให้รักท้องถิ่นของตน โดยร่วมกันสร้างสรรค์และพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญ และได้รับประโยชน์ทั่วถึงกัน ทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายในการปกครองท้องถิ่นให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยการปลูกจิตสำนึกประชาชนในท้องถิ่นให้เป็นแกนหลักของการพัฒนาโดยการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีนุ่น (2558) ว่า ควรณรงค์หรือกระตุ้นจิตสำนึกประชาชนให้รักท้องถิ่นหรือชุมชนของตนมากขึ้น ให้รู้จักการเสียสละด้านต่าง ๆ บ้างเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนได้รับประโยชน์ทั่วถึงกัน โดยการมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรส่วนตัวให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมบรรลุผล เช่น การบริจาคเงิน ที่ดิน และอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปญญาโร (2557) ว่า ควรจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกการรักท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างจิตสำนึกและแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในแผนต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประชาชนจะได้รับผลประโยชน์จากการทำแผนโดยทั่วถึง สอดคล้องกับหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ควรเปิด

ให้ประชาชนเข้าร่วมโดยเริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเองของประชาชน และถือเป็นภาระหน้าที่ของประชาชน ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนที่ตนเองอยู่ เช่น มีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไร จะจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเป้าหมายอย่างไร และควรที่จะจัดการกับปัญหาใดก่อนหลัง เป็นต้น (ก๊กผล, 2552) 2) ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนปะติ (2559) ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการให้ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนเกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อให้ประชาชนทราบและมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งจะส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีวงษา (2557) ว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนการดำเนินงาน ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชน ไปกำหนดเป็นโครงการในการจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมประชุม เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของชุมชนและมีส่วนร่วม ในการพิจารณาจัดกลุ่มปัญหาความต้องการของประชาชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลากจิต (2550) ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงาน ข้อมูลข่าวสารทางราชการ การปิดประกาศ ข่าวสารต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ให้หลากหลายเพื่อให้เข้าถึงประชาชนอย่าง

ต่อเนื่อง และต้องลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล บทบาทหน้าที่ของประชาชนพลเมือง การร่วมเข้าข้อเสนอข้อบังคับ การคัดค้านข้อบังคับตำบลที่ทำให้ประชาชนเดือดร้อน การตรวจสอบการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งผลดีผลเสียในการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ แดงนุ้ย (2551) ในการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบล ว่า ควรให้มีการฝึกอบรมแก่คณะกรรมการจัดทำแผน และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผน รวมถึงประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนพัฒนา เพื่อเป็นการปรับพื้นฐานให้ทุก ๆ ฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจที่ใกล้เคียงกัน และพร้อมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้จริง โดยให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น 3) ด้านความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนา พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ น้อยปลุก (2557) ว่า ควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญ และประโยชน์ของแผนพัฒนา รวมถึงขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งจะได้แผนพัฒนาที่สมบูรณ์และมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อีกทั้งตอบสนองความต้องการของหมู่บ้านอย่างแท้จริง นอกจากนั้น ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการอบรมและจัดทำคู่มือให้กับผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแกนในการนำความรู้ไปขยายต่อให้ประชาชนได้รับทราบ (ปญญาโร, 2557) ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ แดงนุ้ย (2551) ว่า ควรส่งเสริมและสร้างองค์ความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนา โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการมีส่วนร่วมของประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์ปกครองส่วน

ท้องถิ่น เพราะรูปแบบการทำประชาคม เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน และได้รับความต้องการจากประชาชนส่วนใหญ่ เพื่อนำไปกำหนดความต้องการที่แท้จริงสำหรับจัดทำแผนพัฒนาต่อไป และควรให้มีการฝึกอบรมแก่คณะกรรมการจัดทำแผน และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนด้วย นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเป็นศูนย์กลางถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมืองที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะเรื่องสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การวางแผนพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน การจัดทำข้อบัญญัติ การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การตรวจสอบการดำเนินงาน เป็นต้น (ลาภจิต (2550) 4) ด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยา (2553) ว่า การปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการหรือหน่วยงาน จะต้องมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติพอสมควร เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิสระ ไม่ผูกพันกับระเบียบของทางราชการมากเกินไป ทั้งนี้เพราะในบางครั้งจะพบว่าปัญหาที่ไม่ซับซ้อนแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากขาดความเชื่อมโยงระหว่างการบริหารราชการกับการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การมีส่วนร่วมยังเป็นนามธรรมที่บัญญัติไว้ในระเบียบกฎหมาย หรือการบัญญัติไว้ในเชิงโครงสร้างมากกว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกิดจากพลังที่แท้จริงของพลเมือง (ชอบยศ, 2554) ซึ่งกระทรวงมหาดไทยและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายในการปกครองท้องถิ่นให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (ยูงทอง, 2555) 5) ด้านงบประมาณและทรัพยากร พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิละม้าย (2558) ในการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางแก้ไข ว่า ควรกำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำกับดูแลและตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นตัววัดผลงานที่สำคัญ (Key Performance Indicators) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีผลต่อการที่รัฐบาลจัดสรรรายได้ให้แก่แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ซึ่งจะกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยชอบยศ (2554) ว่า ผลการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลนั้น การนำแผนไปปฏิบัติในเชิงปริมาณไม่ได้ตามแผนที่ควรเนื่องจากงบประมาณที่ใช้ดำเนินการมีไม่เพียงพอตามขนาดของภารกิจที่ต้องทำ ประกอบกับมีโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมของหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาขอรับการอุดหนุนเป็นจำนวนมาก ทำให้สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างจริงจัง โดยมีเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งให้การสนับสนุนทรัพยากรบริหารอย่างเพียงพอแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำโครงการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงพัฒนากฎหมายกฎระเบียบ ทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบันและการตราขึ้นใหม่ให้เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในการสร้างเวทีประชาคม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งในด้านการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล โดยการให้ข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดการสร้างการเรียนรู้และเข้าใจต่อกระบวนการแผนพัฒนา ทั้งแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงาน เพราะเจตนารมณ์ของประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดความเป็นไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ภาคประชาชนต้องตระหนักถึงความเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาชุมชนของตน อีกทั้งกระตุ้นการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และใส่ใจต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาให้มากขึ้น

ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นตระหนักถึงการทำงานที่เกิดประโยชน์กับประชาชนเพิ่มมากขึ้น

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ทั้งลักษณะของการมีส่วนร่วม ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหา หรือทำการศึกษาเป็นเฉพาะรายด้าน เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อที่จะนำผลที่ได้การศึกษานั้นไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น และได้มาตรฐานตรงความต้องการของผู้ประกอบการ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

References

- Boonya, Apisit. (2010). **Participation of Community at a Small Outstanding School: A Grounded Theory Study**. Doctoral Dissertation. Khon Kaen University.
- Chanthai, Manee. (2003). **The Factors Affecting Participation in Rural Development of the People in Kabungnok Sub-District, Muang Yang District, Nakhonratchasima Province**. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Chopyot, Sunthonchai. (2011). **Process and Impact from Tambon Administrative Organization (TAO) to A Sub-District Municipality : A Case Study of Sub-District Municipality in Khonkaen Province**. Master's Thesis. Institute of Development Administration.
- Daengnui, Yuthana. (2551). **People's Participation in Development Plan of Kumpangcity Municipality La-ngu District Satun Province**. Master's Thesis, Thaksin University.
- Deelamei, Sakchai. (2015). **Problems with the Participation of the Public in Monitoring Local Governments and Solutions**. *SSRU Graduate Studies Journal* Vol. 8 No. 2 (July – December 2015): 25-37.

- Department of Local Administration. (2003). **Operations Manual for Local Development Planning of Sub-District Administration Organization**. Bangkok: Department of Local Administration.
- Ketchowna, Nattakan. (2011). **Problem in the land reform program of the province of Phitsanulok**. Master's Independent Study. Silpakorn University.
- Kokpol, Orathai. (2009). **People's Guide to Public Participation Local Administration**. Bangkok: Charansnitwong Printing.
- Lapchit, Siripat. (2550). **Factors Affecting Citizen's Decision to Participation in Tambol Administration Organizations in Warinchamrab District, Ubonratchathani Province**. Master's Thesis. Chulalongkorn University.
- Nonpati, Laddawan. (2016). **People 's Participation in Local Administration Organization Development Planning : A Case Study of Watlamud Sub district Administrative Organization, Nakhon Chai Si District, Nakhon PrathomProvince**. **Governance Journal** Vol. 5 No. 2 (July – December 2016): 289-305.
- Noiplook, Rojana. (2014). **Public Participation in Local Development Planning of Jaehom Sub-District Administrative Organization, Jaehom District, Lampang Province**. Master's Independent Study. Nation University.
- Paññätharo, Kittichai. (2014). **The People Participation in Strategy Plan Development of Thapho Sub-District Administrative Organization, MuangDistrict, Phitsanulok Province**. Master's Thesis. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Sriwongsa, Nara. (2014). **People's Participation for Making Development Plan of Khoksawang Sub-district Administrative Organization, Phanomprai District, Roi Et Province**. **Journal of Politics and Governance** Volume 4 Issue 2 March - August 2014: 296-313.
- Srinoon, Sopida. (2015). **Public Participation in Formulating Development Plan of Betong Municipality District, Yala Province**. Master's Minor Thesis. Hatyai University.
- Yamane, Taro. (1970). **Statistics – An Introductory Analysis 2nd Ed**. Tokyo: John Weatherhill, Inc.
- Yoongthong, Kritsada. (2012). **People's Participation in Sub-District Development Planning of Nangua Municipal Sub-District, Muang District, Phetchabun Province : Levels of People's Participation in Sub-District Development Planning of Nangua Municipal Sub-District**. Program in Public Administration. Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University.